

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 231/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Füzérom, M. R. Štefánika 1256/22, Trebišov, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 15Up/768/2023 z 1. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základným práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 15Up/768/2023 z 1. februára 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“), ktoré navrhuje zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať jej trovy vzniknuté v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom na vydanie platobného rozkazu domáhala na žalovanom zaplata sumy 3 860 eur s príslušenstvom a trovami konania, a to z titulu vydania bezdôvodného obohatenia. Po tom, čo okresný súd vydal platobný rozkaz, proti ktorému podal žalovaný včas vecne odôvodnený odpor, okresný súd vyzval sťažovateľku, aby sa podľa § 14 ods. 1 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) vyjadrila k odporu a navrhla pokračovanie v konaní na súde príslušnom na prejednanie veci podľa Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V reakcii na výzvu okresného súdu sťažovateľka uviedla,

že návrh na pokračovanie v konaní nepodáva vzhľadom na odôvodnenie odporu, v ktorom žalovaný ako jeden zo spoločníkov a konateľov spoločnosti [REDAKOVANÉ] uznal, že táto spoločnosť by mala byť pasívne legitimovanou v spore.

3. Súd upovedomením z 21. septembra 2023 upovedomil obe strany sporu o zastavení konania *ex lege* (§ 14 ods. 2 zákona o upomínacom konaní, pozn.) a na návrh žalovaného uznesením sp. zn. 15Up/768/2023 z 15. januára 2024 zaviazal sťažovateľku k povinnosti nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 368,66 eur za 2 úkony právnych služieb (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie na súde – odpor), dospejúc k záveru, že zastavenie konania procesne zavinila sťažovateľka, keď nepodala návrh na pokračovanie v konaní.

4. Proti tomuto rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom sťažovateľka podala sťažnosť, v ktorej navrhla, aby okresný súd zmenil rozhodnutie o trovách konania a žalovanému s poukazom na aplikáciu § 257 CSP nepriznal náhradu trov konania. Dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by súd nemusel na náhradu trov konania zaviazať sťažovateľku, aj keď procesne zavinila zastavenie konania, vzhľadla v podiele oboch strán sporu na vzniku a priebehu sporu, okolnostiach súvisiacich so stavom pred začatím konania a s okolnosťami uplatnenia nároku. K podaniu návrhu na vydanie platobného rozkazu proti žalovanému ju viedla dôkazná núdza voči inému subjektu – spoločnosti [REDAKOVANÉ], ktorá v rámci predsúdnych rokovaní odmietala plniť nárok sťažovateľky, a preto si uplatnila svoj nárok priamo voči konateľom obchodnej spoločnosti a až následne po zaujatí procesnej obrany žalovaných konateľov voči obchodnej spoločnosti. Doplnila, že žalovaný a spoločnosť [REDAKOVANÉ] zmenili svoje stanoviská, keď najprv spoločnosť [REDAKOVANÉ] tvrdila, že neeviduje platby, ktoré odovzdávala konateľom spoločnosti a nie je so sťažovateľkou v právnom vzťahu, a neskôr žalovaný tvrdil, že nie on, ale obchodná spoločnosť zodpovedá za bezdôvodné obohatenie. Spoločnosť aj konatelia ju uviedli do omylu, a preto podala návrh, ktorým sa dovoľáva neplatnosti právneho úkonu.

5. Napadnutým uznesením okresný súd sťažnosť sťažovateľky zamietol. V zhode s názorom vyššieho súdneho úradníka uviedol, že zodpovednosť na zastavení konania nesie z procesného hľadiska sťažovateľka, a to v dôsledku vlastného dispozitívneho prejavu vôle nepokračovať ďalej v tomto konaní po tom, čo žalovaný podal odpor proti platobnému rozkazu. Dôvody na aplikáciu § 257 CSP súd v prejednávanej veci nevzhladol. Sťažovateľka svojou aktivitou (podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu) „prinútila“ žalovaného brániť sa (pričom bolo právom žalovaného využiť služby advokáta) a musí niesť zodpovednosť za výsledok sporu začatého na jej podnet. Skutočnosť, že sťažovateľka nemala v čase podania návrhu na súd dostatok dôkazov, aby si nárok uplatnila voči inej osobe (obchodnej spoločnosti, ktorá sa proti nároku bránila v rámci predsúdnych rokovaní), a preto žalobu smerovala proti žalovanému, potom vzhľadom na uvedený reštriktívny výklad použitia § 257 CSP, nemožno kvalifikovať ako dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by mal súd žalovanému náhradu trov konania (či už celkom alebo sčasti) nepriznať.

5.1. Okresný súd bol tiež toho názoru, že pokiaľ sťažovateľka podala žalobu proti žalovanému, musela byť presvedčená o jeho právnej povinnosti vydať jej bezdôvodné obohatenie, ktorého sa domáhala a musela byť pripravená aj na procesnú obranu žalovaného, ktorý tento nárok neuzná a ako bude v tom prípade v spore postupovať (sťažovateľka sa predsa nemusela podriaďiť názoru protistrany o nedostatku pasívnej vecnej legitimácie, ale mohla trvať na podanom návrhu, tak ako si ho uplatnila). Pokiaľ však akceptovala procesnú obranu žalovaného,

že on nie je subjektom povinným plniť uplatnený nárok, netrvala na podanom návrhu a nenavrhla pokračovanie v konaní na všeobecnom súde, potom procesne zodpovedá za zastavenie konania a je povinná nahradiť trovy protistrane, ktoré jej v súvislosti so súdnym konaním vznikli, pričom dôvody ňou uvádzané nie sú dôvodmi hodnými osobitného zreteľa, pre ktoré by mal súd žalovanému náhradu trov nepriznať.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu jej práv. Svoju ústavnú sťažnosť odôvodňuje v podstate identickými dôvodmi, ktoré uviedla v sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka. Jej argumentácia je zameraná na dôvodnosť aplikácie § 257 CSP a opiera sa o presvedčenie, že napriek tomu, že procesne zavinila zastavenie konania, existujú tu dôvody osobitného zreteľa, ktoré okresný súd mali viesť k záveru o tom, že náhradu trov konania žalovanému neprizná. V tejto súvislosti opätovne rozsiahlo popisuje konkrétne (skutkové) okolnosti jej kauzy vnímané výlučne zo svojho subjektívneho pohľadu. Bez uvedenia akejkoľvek ústavnoprávne relevantnej argumentácie uzatvára, že napadnuté uznesenie je arbitrárne, v dôsledku čoho došlo k porušeniu jej práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Keďže trovy konania musela zaplatiť žalovanému, došlo podľa jej názoru aj k porušeniu jej majetkových práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľky o porušení jej práv pri rozhodovaní o trovách konania, a to z dôvodu, že podľa jej názoru boli v jej prípade splnené podmienky na aplikáciu § 257 CSP.

8. Sťažnostné námietky smerujú proti rozhodnutiu všeobecného súdu o trovách konania. V nadväznosti na to ústavný súd považuje za žiaduce poukázať v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína nielen svoje postavenie nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ale aj to, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017). Ak ústavný

súd v minulosti rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania, bolo to napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona, resp. vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [II. ÚS 82/09, I. ÚS 119/2012, II. ÚS 536/2018] a tiež v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (I. ÚS 423/2010, IV. ÚS 513/2018).

9. O žiaden z týchto prípadov v danej veci nejde. K tomuto záveru ústavný súd dospel po tom, čo sa oboznámil s dôvodmi napadnutého uznesenia, ktorých podstatu zhrnul v rámci bodu 5 tohto uznesenia. Nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia okresného súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti.

10. V súvislosti s nosnou námietkou sťažovateľky, ktorá sa nestotožnila s tým, že okresný súd v napadnutom uznesení nezohľadnil existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, ústavný súd pripomína, že aplikácia § 257 CSP je možná výlučne v tom prípade, ak všeobecný súd dospeje k záveru, že v okolnostiach danej veci dôvody osobitného zreteľa skutočne a bezvýhradne existujú. Vymedzenie obsahu tohto právneho pojmu je úlohou všeobecných súdov, a to vždy so zreteľom na kontext v konkrétne posudzovanej veci. Vzhľadom na to ústavnému súdu neprináleží posudzovať resp. prehodnocovať (ne)existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, pretože ide o nezávislé diskrečné oprávnenie všeobecných súdov. Ústavný súd tak skúmal iba to, či okresný súd napadnuté rozhodnutie riadne zdôvodnil a či dal sťažovateľke ústavne akceptovateľnú odpoveď na otázku, prečo neuplatnil moderačné právo a nevidel v danej veci existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa. Zároveň posudzoval, či napadnuté uznesenie nevykazuje prvky svojvôle.

11. Skutočnosť, že okresný súd existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa v danom prípade nevzhladal a v dôsledku toho neaplikoval § 257 CSP, je podľa názoru ústavného súdu v napadnutom uznesení odôvodnená ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne). Pre rozhodnutie o trovách konania nebolo v okolnostiach danej veci podstatné, či bol uplatnený nárok sťažovateľky dôvodný alebo nie, čo ju viedlo k podaniu žaloby, a ani to, voči komu a z akých dôvodov svoj nárok uplatnila či neuplatnila, keďže tieto premenné sú skutkovými tvrdeniami vyžadujúcimi si dokazovanie, na ktoré sťažovateľka nepokračovaním v konaní nedala okresnému súdu priestor. Podstatné z hľadiska trov konania tu bolo výhradne „procesné“ správanie strán sporu, na ktoré okresný súd v súlade s relevantnou právnou úpravou prihliadal. Nadväzujúc na uvedené, ústavný súd konštatuje, že okresný súd v napadnutom uznesení ústavne akceptovateľným a dostatočným spôsobom zdôvodnil, prečo sa v prípade sťažovateľky nerozhodol využiť zákonom umožňovanú moderáciu a neaplikovať výnimku zo zásady zodpovednosti za zavinenie. V procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení právnych predpisov zo strany okresného súdu nebadať prvky svojvôle alebo extrémny rozpor s princípmi spravodlivosti.

12. Ústavný súd tak sumarizuje, že okresným súdom aplikovaný postup pri hodnotení rozhodujúcich skutkových okolností veci nezakladá dôvod na jeho výnimočný zásah do napadnutého uznesenia v súlade s právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Nebolo zistené, že by posudzované uznesenie okresného súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, v rozpore (nesúlade) s platnou právnou úpravou týkajúcou sa náhrady trov konania či nedostatočne odôvodnené. Ako už bolo uvedené, vzhľadom na predmet napadnutého uznesenia okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o trovách konania, by zásah ústavného súdu mohol

odôvodňovať jedine výnimočný exces v postupe a záveroch uznesenia okresného súdu, rozporný so samotnými princípmi spravodlivého súdneho konania, aký v okolnostiach danej veci ústavným súdom zistený nebol.

13. Pretože v danom prípade okresný súd pri svojom rozhodovaní nevybočil z existujúceho rámca platných a účinných právnych predpisov a svoje závery dostatočným spôsobom odôvodnil, ústavný súd dospel k záveru, že námietka sťažovateľky o ústavnej neudržateľnosti napadnutého uznesenia nemá opodstatnenie, a tak odmietol jej ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny:

14. Z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka vo vzťahu k porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 11 ods. 1 listiny neposkytla žiadne ústavnoprávne zdôvodnenie a porušenie svojich majetkových práv odvíja iba od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označených majetkových práv, a preto aj v tejto časti ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

15. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celk bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite jej ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. apríla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu